

ХУЛОСАИ

ниҳони шурои диссертатсионии 6D.KOA-029-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз рӯи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илм

Парвандаи аттестатсионии №_____

Қарори Шурои диссертатсионӣ аз 15 июни соли 2023, таҳти №36
Дар бораи ба Саидова Ситора Назаровна, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон додани дараҷаи илмии номзади илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ

Диссертатсия дар мавзӯи «Зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон ва роҳҳои ҳалли онҳо (таҳлили иҷтимоӣ-фалсафӣ)» дар таърихи 28-уми марти соли 2023, суратмаҷлиси №26 аз ҷониби Шурои диссертатсионӣ (734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 17, Фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 01 феввали соли 2022 №38) ба ҳимоя қабул карда шудааст.

Довталаб Саидова Ситора Назаровна соли таваллудаш 1989, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон. Соли 2013 факултети иқтисодиёти Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистонро аз рӯи ихтисоси иқтисодӣ хатм кардааст. Аз соли 2017 унвонҷӯи кафедраи ҷомеашиносии Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон (ДИС ДДТТ) мебошад. Аз соли 2016 то ба имрӯз ассистенти кафедраи ҷомеашиносии Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон фаъолият мекунад.

Диссертатсия дар кафедраи ҷомеашиносии Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон иҷро шудааст.

Роҳбари илмӣ: Солиҷонов Расулҷон - доктори илмҳои фалсафа, профессори кафедраи ҷомеашиносии Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон.

Муқарризони расмӣ:

Ҳайдаров Рустам Ҷурабобоевич – доктори илмҳои фалсафа, профессор, сарҳодими шуъбаи фалсафаи иҷтимоии Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон;

Саидзода Далер Муҳибулло – доктори фалсафа (PhD), муаллими калони кафедраи таърихи фалсафа ва фалсафаи иҷтимоии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, ба диссертатсия тақризи мусбат доданд.

Муассисаи тақриздиханда: Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемур, дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби н.и.с., дотсент Шарипов Х.Б. ба имзо расида, аз ҷониби ректори ҳамин донишгоҳ, д.и.к, профессор Маҳмадёрзода У.М. тасдиқ шудааст, қайд менамояд, ки диссертатсияи Саидова Ситора Назаровна дар мавзӯи «Зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон ва роҳҳои ҳалли онҳо (таҳлили иҷтимоӣ-фалсафӣ)» ба бандҳои 10-16-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор), ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021 таҳти №267 ба

тасвиб расидааст, мувофиқат карда, муаллифи он Саидова Ситора Назаровна сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ мебошад.

Дар интихоби муқарризони расмӣ ва муассисаи тақриздиханда он чиз ба асос гирифта шудааст, ки онҳо аз рӯи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ дар сатҳи дахлдор таҳқиқоти илмӣ анҷом додаанд ва корҳои илмӣ-таҳқиқотии онҳо ба масъалаи таҳқиқшавандаи диссертатсияи Саидова Ситора Назаровна алоқамандии зич доранд.

Довталаб мақолаҳои ҷопӣ дорад, ки аз онҳо дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи тавсиянамудаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд. Интишороти довталаб нуқтаҳои асосӣ, натиҷа ва мазмуни диссертатсияро инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро нишон медиҳанд.

Муҳимтарин интишороти довталаб аз рӯи мавзӯи диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон:

[1-М] Саидова С.Н. Муаммои зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон. // Вестник Таджикского национального университета. - Душанбе, 2021. - №3. С.143-152

[2-М] Саидова С.Н. Бознигарии баъзе ҷанбаҳои методологӣ ва ғносеологии муаммои зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ. // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. - Душанбе, 2021. - №2. С. 126-131.

[3-М] Саидова С.Н. Бунёдгузори модели нави ҳалли зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон. // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. №2 – Душанбе, 2022. С. 123-128.

Ба автореферати диссертатсия аз ҷониби шахсони зерин тақризҳо навишта шуда, ба шӯрои диссертатсионӣ пешниҳод шудаанд:

- аз ҷониби доктори илмҳои фалсафа, дотсенти кафедраи фалсафаи Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав Пиров А.К.

- аз ҷониби номзади илмҳои фалсафа, дотсент, мудири кафедраи фалсафа ва фарҳангшиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ Саидова Г.З.

- аз ҷониби номзади илмҳои фалсафа, дотсент, мудири кафедраи фанҳои ҷомеашиносии Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино Азимова М.М.

- аз ҷониби номзади илмҳои фалсафа, сардори маркази иттилоот ва таҳлили раёсати Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Гафуров Ҳодибоев Ф.А.

Ҳамаи тақризҳои ба автореферат воридгардида мусбат арзёбӣ гардида, дар онҳо баъзе эродҳои хусусияти баҳснок ва пешниҳодҳо манзур шудаанд.

Шӯрои диссертатсионӣ қайд менамояд, ки дар натиҷаи таҳқиқоти диссертатсионии довталаб:

- роҳҳои ҳалли зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон аз диди иҷтимоӣ-фалсафӣ коркард карда шудаанд;

- исбот карда шуд, ки барои муайян намудани умумият ва фарқияти падидаи зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ аз имконияти категорияҳои диалектика, ба монанди моҳият ва зухурот, сабаб ва натиҷа истифода намуда, онҳоро ҳамчун инъикоскунандаи равандҳои пуриштилофи ҷомеа баррасӣ намудан хеле муҳим мебошад;

- қайд карда мешавад, ки бо воридшавии ҷомеаи Тоҷикистон ба фазои глобалии интернет сабаби зухури шаклҳои нави муқовимати қувваҳои иҷтимоӣ сиёсӣ дар шакли “чангҳои иттилоотӣ”, “хучумҳои киберӣ”, “фейк” (ахбори бардурӯғ) гашта, ба рушди муназзаму устувори ҷомеаи муосири Тоҷикистон таҳдиду хатарҳо эҷод менамояд;

- пешниҳод карда мешавад, ки дар заминаи омӯзиши таҷрибаи нодир ва беназирӣ сулҳофарини тоҷикон, ки “модел ва технологияи тоҷикӣ”-и ҳалли зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ буда, ҳамчун дастоварди бузурги сиёсати таҳаммулпазирона ва сулҳпарваронаи миллати тоҷик ҳисобида мешавад ва он на танҳо аҳамияти миллию минтақавӣ, балки фаромиллӣ дошта, метавон онро дар пешгирии зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ дар амалияи ҷомеасозии ҷаҳони муосир ба таври васеъ мавриди истифода қарор дод

- муайян карда шуд, ки ҷаҳонишавӣ, вусъати бемайлони технологияҳои иттилоотӣ - коммуникатсионӣ, аз он ҷумла, воридшавии ҷомеаи Тоҷикистон ба фазои глобалии интернет сабаби зухури шаклҳои нави муқовимати қувваҳои иҷтимоӣ сиёсӣ дар шакли “чангҳои иттилоотӣ”, “хучумҳои киберӣ”, “фейк” (ахбори бардурӯғ) гашта, ба рушди муназзаму устувори ҷомеаи муосири Тоҷикистон таҳдиду хатарҳо эҷод менамояд.

Аҳамияти назариявии таҳқиқоти диссертатсионӣ бо он асоснок карда шудааст, ки ба сифати заминаи назариявии таҳқиқот асарҳои илмӣ файласуфони ватанию хориҷӣ оид ба муаммои зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ, асарҳои бунёдии, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон оид ба мазмуну моҳияти таърих, илму фарҳанг ва фалсафаи ниёгон, зарурати эҳё намудани он ба хоҳири устуворгардонии пояҳои маънавии истиқлолияти давлатӣ мавриди истифода қарор дода шудаанд.

Дар таҳқиқоти рисола, муаллиф бештар ба ғояҳои дар фалсафаи бостони тоҷику форс баёншуда, ки заминаи пайдоиши таълимот дар бораи зиддият дар Юнони Қадим гаштанд, аз ҷумла, андешаи Гераклит оид ба он, ки “Кайҳон (олам) - и бекарона ҳамеша буд, ҳаст ва боқӣ мемонад ва он заминаи ба вучуд омадани парадигмаҳои гуногуни дарки фалсафии муаммои зиддият гаштааст. Инчунин, муаммои зиддият дар маркази таваҷҷуҳи файласуфони бузург – Г.Гегел ва К.Маркс, ки Г.Гегел муаммои зиддиятро аз дидгоҳи идеализми объективӣ баррасӣ намуда,

қонуни ягонагӣ ва муборизаи ба ҳам зидҳоро манбаи асосии тағйирёбиву инкишоф ва тақомули “руҳи мутлақ” ҳисобида, К.Маркс бошад мафҳуми зиддиятро барои баррасии муаммоҳои мураккаби иқтисодӣ ва иҷтимоӣ сиёсӣ истифода бурда, мавзуи зиддиятро, ки дар фалсафаи даврони шӯравӣ яке аз масъалаҳои муҳими тадқиқотҳои илмӣ махсуб меёфт, баён кардаанд.

Таҳлили фалсафӣ - иҷтимоии мавзуи мазкур дар масири ҳаёти иҷтимоӣ ва сиёсии ҷомеаи тоҷикон, ки дар ибтидои солҳои 90-уми асри ХХ ҷомеаи Тоҷикистон ба зиддияту низоъҳои шадиди иҷтимоӣ дучор гашта, оқибатҳои даҳшатбори онҳоро дар шакли ҷанги шаҳрвандии таҳмиلى аз сар гузаронид ва тоҷикон ҳамчун миллати сулҳпарвару бофарҳанг тавонистанд, ки дар як давраи нисбатан кӯтоҳ усули пешгирӣ намудани онҳоро дар шакли “ваҳдати милли” ва “ризоияти милли” рӯи қор оварда, модели нави ҳалли зиддият ва низоъҳои иҷтимоиро сохтаанд, муайян карда шудааст.

Омухта шудааст, ки тамоми тадқиқотҳои доир ба ин мавзӯ гузаронида шударо дар тадқиқотҳои Горбач В.И., Бородкин В.В., Жданов Ю.В., Гранин Ю.Д., Сапунов М.Б., Нарский И.С., Батищев Г.О., Жеребин В.С., Лежебоков П.А., Руткевич М.Н., Плетников Ю.К., Лутай В.С ва Штракс Г.М., ки зиддиятҳои иҷтимоиро ҳамчун зуҳури қонуни ягонагӣ ва муборизаи ба ҳам зидҳоро дар ҳаёти иҷтимоӣ муайян кардаанд, метавон мавриди истифода қарор дод;

Пешниҳод гардид, ки таҷрибаи нодири Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳалли зиддият ва низоъ дар ҷомеаи пасошӯравӣ, қабл аз ҳама дар ҷомеаи тоҷикистонӣ, заминаи арзи вучуд намудани парадигмаи нави дарки зиддияту низоъҳои иҷтимоӣ, модел ва технологияҳои нави роҳҳои ҳалли онҳо гашт, ки он барои пешгирӣ ва ҳалли зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ дар ҷомеаҳои муосир аҳамияти амалӣ доро мебошанд. Дар ҳамин замина муайян карда шуд, ки таҷрибаи Тоҷикистон оид ба ҳалли зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ собит намуд, ки ташаккули додани фарҳанги таҳаммулпазирӣ, муколама, муошират, худшиносии милли, ахлоқи ҳамида, рафтору кирдори шоиста, дарки арзишҳои волоӣ хоси зоти инсон аст, воситаи муҳими пешгирии зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ ба ҳисоб рафта, ҷомеаро аз тақобул ва садамаи иҷтимоӣ сиёсӣ ва фарҳангӣ эмин нигоҳ медорад.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки эътимоднокӣ ва саҳеҳияти натиҷаҳои илмӣ ба даст омада бо заминаи омузиши ҳамаҷонибаи шумораи зиёди сарчашмаҳои илман асоснокгардида, бо усули муносибати муназзам, инчунин бо таҳлили шароитҳои объекти таҳқиқот, маҷмуи методҳои умумии илмӣ ва соҳавӣ муайян мегардад.

Дар диссертатсия усулҳои сохторгарой-функционалӣ, системавӣ, институтсионалӣ ва принципҳои диалектика ва синергетика ҳамчун

методологияҳои маърифати зиддият ва низоъҳои иҷтимоӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон истифода бурда шудаанд

Саҳми шахсии диссертант бо сатҳи навгонии илмии диссертатсионӣ, нуқтаҳои илмӣ, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд, мақолаҳои илмӣ, маърузаҳо дар конференсияҳои илмӣ-амалӣ, ҳамчунин тарзи навишт, масъалагузорӣ ва услуби диссертатсия ифода меёбад.

Дар маҷлиси 15 июни соли 2023 Шурои диссертатсионӣ қарор қабул кард, ки ба Саидова Ситора Назаровна дараҷаи илмии номзади илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ дода шавад.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шурои диссертатсионӣ 11 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм 5 нафар аз рӯи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда. Аз 11 нафар иштирокдоштагон дар маҷлис, ки ба шуро шомил буданд, овоз доданд: тарафдор - 11 нафар, муқобил - нест, бюллетенҳои безътибор - нест

Раиси Шурои диссертатсионӣ, доктори
илмҳои фалсафа, профессор

Маҳмадизода Н.Д.

Котиби илмии Шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои фалсафа

Муминов А.И.

15 июни соли 2023